

Nr 244.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående anordnande av direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland; given Stockholms slott den 10 juli 1914.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels besluta anordnande av direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland, under förutsättning att tyska staten bestrider hälften av kostnaderna av den för ändamålet erforderliga undervattenstelefonkabeln, samt för ändamålet för år 1915 anvisa ett anslag av 325,000 kronor, att utgå av lånemedel;

dels medgiva, att nämnda undervattenskabel må, i vad den avser Sveriges andel, i riket införas tullfritt;

dels ock, under förutsättning att det äskade anslaget beviljas, besluta, att de i 1915 års riksstat bland inkomsterna upptagna lånemedel skola höjas med 325,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Oscar von Sydow.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10
juli 1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

I det vid statsverkspropositionen den 14 maj 1914 fogade protokollet över civilärenden anmälde jag under avdelningen angående utgifter för kapitalökning, att telegrafstyrelsen i skrivelse den 2 maj 1914 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anordnande av direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland med anslutningsledning till Stockholm och Göteborg för år 1915 anvisa ett anslag å 900,000 kronor.

Telegrafstyrelsens hemställan var föranledd av en till styrelsen från statssekreteraren för kejserliga tyska rikspostamtet inkommen skrivelse, däri föreslås utläggande av en de båda länderna direkt förenande under-vattenstelefonkabel.

Vid ärendets föredragning inför Kungl. Maj:t anförde jag i huvudsak följande.

Som bekant, förmedlas telefonförbindelsen mellan Sverige och Tyskland för närvarande över Köpenhamn. Det är uppenbart, att telefontrafiken mellan nämnda länder skulle i hög grad vinna på anläggandet av en dylik direkt kabelförbindelse. Särskilt för handel och industri skulle tillkomsten av en sådan givetvis hälsas med tillfredsställelse. Då nu tekniken på hithörande område nått en sådan fulländning, att telefonsamtal tydligt kunna framföras även på det avsevärda avstånd, varom här är fråga, fann jag det framställda förslaget i och för sig vara värt allt beaktande. Frågan om direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland har, som bekant, stått på dagordningen sedan några år tillbaka, och det stigande intresset för förbindelsens åstadkommande har tillbakahållits endast i avvaktan på ytterligare utveckling av tekniken. Då denna nu, såsom nämnts, nått erforderlig fulländning, ansåg jag i likhet med telegrafstyrelsen och vederbörande tyska myndighet, att från nu berörda synpunkter tidpunkten kunde vara kommen att åvägabringa den önskade förbättringen i telefonförbindelsen mellan länderna. Att förbättring i angivna avseende är behövlig, framgår därav, att det förefintliga trafikbehovet, enligt vad som blivit upplyst, med nu rådande förhållanden icke kan på tillfredsställande sätt tillgodoses.

Av statsfinansiella skäl fann jag det emellertid svårt att tillmötesgå telegrafstyrelsens hemställan. Med hänsyn till de synnerligen stora anspråk, som vid statsregleringens uppgörande i övrigt ställdes på statsverket, särskilt för främjande av statens affärsdrivande verksamhet, hyste jag betänkligheter mot att anslagsäskande för ifrågavarande ändamål gjordes till nu pågående riksdag. Därtill komme att, även om anslag för ändamålet skulle beviljas innevarande år, arbetet med kabelns anläggande sannolikt ej skulle kunna påbörjas förrän under år 1915. Uppskötes frågan till nästa års riksdag, skulle saken ändock kunna sättas i verket under sistnämnda år, därest detta då befundes lämpligt. Med hänsyn till vad sålunda anförts ansåg jag mig icke böra upptaga förevarande fråga till närmare behandling i sammanhang med statsverkspropositionen.

Frågan har emellertid nu i någon mån kommit i annat läge, och jag har fördenskull ansett mig böra redan nu draga densamma under Kungl. Maj:ts prövning.

Till en början må återgivas innehållet av telegrafstyrelsens förenämnda skrivelse. I denna anföres följande:

•I skrivelse till telegrafstyrelsen den 30 januari 1914 har statssekreteraren för kejsrerliga tyska rikspostamtet framhållit att, då telefonkabeltillverkningen numera nått sådan fulländning, att telefonsamtal tydligt kunna framföras, även om kabel användes å längre sträckor, tiden syntes kommen för en utvidgning och förbättring av den nu över Köpenhamn förmedlade telefonförbindelsen mellan Sverige och Tyskland genom utläggning av en de båda länderna direkt förenande undervattenstelefonkabel. Ärendet hade blivit ingående prövat av rikspostamtet, som därvid kommit till det resultat, att det vore lämpligt att för den nya kabeln välja i stort sett samma väg som för den under år 1898 utlagda svensk-tyska telegrafkabeln. Frågan om kabelns landningsplats å tyska kusten — Sassnitz, Arkona, en punkt på pommerska kusten norr om Stralsund eller på halvön Zingst — tarvade ytterligare undersökningar, men Trälleborg förutsattes som landningspunkt på svenska sidan. En 4-trådig, guttaperkaisolerad kabel med pupinspolar, så anordnade att tre samtal kunna pågå samtidigt, vore den för ändamålet lämpligaste kabeltypen, och, med beräkning av kabelns sammanlagda längd till 120 kilometer, komme kostnaden för anskaffning och utläggning av en kabel av sådan beskaffenhet att uppgå till omkring 900,000 mark, av vilken summa Sverige och Tyskland hade att bestrida vardera hälften. Kabelns förbindande med allmänna telefonnätet skulle på tysk sida ske på det sätt, att de båda dubbelledningarna skulle medelst 4,5 mm. pupiniserade lufledningar intagas till telegrafstationen i Stralsund, som förfogade över ett tillräckligt antal goda förbindelser med de större orterna i den närmare trakten (Rostock, Stettin o. s. v.). Dessutom ställdes för den svensk-tyska telefontrafiken i utsikt 4,5 mm. pupinledningar Stralsund—Berlin och Stralsund—Hamburg. Vida kretsar inom handeln och industrien skulle med glädje se, att den nya förbindelsen, som för telefontrafiken mellan de båda länderna bleve av största betydelse, snart nog kunde komma till stånd. De för bestridande av kostnaderna för den tyska andelen i kabeln samt för byggandet av de tyska landlinjerna erforderliga medlen stode redan till förfogande under år 1914.

Frågan om en direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland har stått på dagordningen sedan några år tillbaka, och det stigande intresset för en sådan anläggnings bringande till stånd har måst tillbakahållas endast i avvaktan på teknikens utveckling. Med numera vunnen erfarenhet om dess framsteg och efter noggrann prövning av det framställda förslaget finner sig telegrafstyrelsen vara fullt ense med statssekreteraren för tyska rikspostamtet därom, att tidpunkten nu är kommen för ett utvidgande och förbättrande av telefonförbindelserna mellan Sverige och Tyskland genom utläggning av en direkt telefonkabel mellan de båda länderna, ävensom därom, att den nya förbindelsen bör komma till stånd snarast möjligt.

Telefontrafiken mellan Sverige och Tyskland tog sin början den 1 augusti 1903. I samtalsutväxlingen deltog från början 10 svenska centralstationer, av vilka de nordligaste voro Stockholm, Norrköping, Skövde och Göteborg. Även å tysk sida var korrespondensområdet synnerligen begränsat. Med undantag för Göteborg, Malmö och Hälsingborg medgavs samtalsutväxling endast med Hamburg och Lübeck. Göteborg fick, förutom med dessa stationer, även utväxla samtal med Bremen, Stettin och Stralsund; Malmö och Hälsingborg dessutom med Berlin.

Under den tid, som förflutit från det den svensk-tyska telefontrafiken tog sin början, har antalet i samtalsutväxlingen deltagande stationer å såväl svensk

som tysk sida alltmera ökats, så att antalet stationer å svensk sida nu utgör 35. Rent geografiskt sett har emellertid korrespondensområdet icke kunnat avsevärt utsträckas. De nordligaste svenska stationer, som för närvarande deltaga i samtalsutväxlingen, äro Stockholm, Örebro, Kristinehamn och Strömstad. Att antalet i samtalsutväxlingen deltagande stationer ökats, beror förnämligast därpå, att åtskilliga mindre stationer i södra Sverige, vilka vid tiden för den svensk-tyska telefontrafikens öppnande icke hade tillgång till för långväga trafik lämpliga ledningar, sedermera på grund av allmän stegring i stationernas interurbana trafik måst förses med dylika och därigenom också erhållit möjlighet att korrespondera med Tyskland. Allt fortfarande gäller således, att alla orter norr om Stockholm äro avstängda från möjligheten att komma i telefonförbindelse med Tyskland. och vad Stockholm vidkommer är samtalsmöjligheten begränsad till den allra nordligaste delen av Tyskland. Det har sålunda icke varit möjligt att, med användande av vanliga telefonapparater, å nuvarande befordringsväg uppnå tillfredsställande förbindelse mellan Stockholm och Berlin. Sådan förbindelse har man visserligen lyckats erhålla medelst de så kallade starkströmsmikrofonerna, men dessa apparater, för vilkas användande särskilt tillstånd måste utverkas av tyska telegrafförvaltningen och vilkas begagnande medföra ökade avgifter, hava på grund av dessa omständigheter endast vunnit en obetydlig spridning.

Att emellertid behov förefinnes av telefonförbindelse med användande av vanliga telefonapparater mellan sådana orter inom de båda länderna, som för närvarande äro avstängda därifrån, därom vittna de tid efter annan till styrelsen inkomna framställningar från allmänheten om medgivande av förbindelse mellan sådana från varandra avstängda orter. På grund av dylika framställningar hava under femårsperioden 1909—1913 i 41 fall försök gjorts att utvidga samtalsutväxlingen till nya svensk-tyska stationer, därav dock endast i 19 fall med gynnsamt resultat. Och då hava likväl samtalsförsöken begränsats till att gälla sådana stationer, där möjlighet att uppnå tillfredsställande resultat kunnat tänkas föreligga, medan däremot samtalsförsök icke anställts i sådana fall, då det med visshet kunnat förutses, att förbindelse skulle vara omöjlig.

Det är sålunda uppenbart såväl att den nuvarande förbindelsen icke kan tillgodose det trafikbehov, som faktiskt förefinnes, som ock att en direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland komme att medföra en väsentlig ökning i trafiken utöver den nuvarande.

Detta oavsett är emellertid redan från det nuvarande korrespondensområdet trafiken av en sådan omfattning och dessutom stadd i sådan ökning, att en direkt förbindelse snart nog bleve behöfvig enbart för denna trafik. Ifrån att under år 1904 omfatta omkring 2,300 samtalsperioder har nämligen trafiken år för år jämnt ökats, så att densamma under år 1913 utgjorde omkring 12,200 perioder. Ökningen har sålunda utgjort i medeltal 1,000 perioder per år.

Det högsta antal perioder en ledning beräknas kunna rymma är 50,000 perioder. Trafiken från det nuvarande korrespondensområdet skulle sålunda redan från början fylla en direkt ledning till en fjärdedel. Med hänsyn därtill att den trafik, som genom korrespondensområdets utvidgning skulle tillföras den direkta ledningen, i sig innefattar, bland annat, trafiken mellan Stockholm och Berlin, torde emellertid med visshet kunna förutsättas, att en direkt ledning redan från början komme att bliva till fullo utnyttjad. Den andra i kabeln varande ledningen skulle under sådana förhållanden snart nog behöva tagas i anspråk.

Lämpligaste sträckningen för undervattenskabeln torde i stort sett bliva den, som följts av den yngsta av de båda nu befintliga telegrafkablarna mellan Sverige och Tyskland, nedlagd år 1898, och bästa landningsplatsen å svenska sidan trakten omkring Trälleborg, där jämväl nyssnämnda båda telegrafkablarna tagits i land.

I fråga om slaget av kabel är telegrafstyrelsen ense med tyska rikspost-antet därom, att en för duplexexpediering avsedd, guttaperkaiserad pupinkabel är den för ändamålet lämpligaste.

Däremot håller telegrafstyrelsen före, att den från tysk sida beräknade kostnaden för kabelns anskaffning och nedläggning, 900,000 mark, kan i väsentlig mån nedbringas. Med hänsyn till det pris, som den av 1913 års riksdag beviljade undervattenskabeln mellan Gottland och fastlandet betingat, torde anläggningskostnaden för en kabel mellan Sverige och Tyskland icke behöva överskrida 650,000 kronor, varav sålunda 325,000 kronor skulle komma på Sveriges andel.

I detta kostnadsförslag har ej medtagits tull å den på Sverige belöpande delen av sjökabeln. Enligt gällande tulltaxa skulle tullen för kabeln bliva 15 öre för kilogram eller ungefär 43,000 kronor för svenska delen av kabeln, därest, såsom med all sannolikhet kommer att ske, en guttaperkaiserad kabel kommer att väljas. Om denna tullungäld skall erläggas, blir anläggningskostnaden ökad med samma belopp, och i följd därav skulle även anslaget behöva ökas med samma summa. I överensstämmelse med vad Kungl. Maj:t i propositionen nr 45 till 1912 års riksdag och statsverkspropositionen till 1913 års riksdag föreslagit samt nämnda års riksdagar sedermera beslutat angående tullfri införsel av de för telefonanläggningar till Holmön och Gottland erforderliga undervattenskablarna, anser telegrafstyrelsen emellertid även den för telefonförbindelse med Tyskland erforderliga undervattenskabeln böra, i vad den avser Sveriges andel, tullfritt införas i riket.

För upptagande av trafiken från den nya direkta telefonförbindelsen erfordras nya ledningar mellan Trälleborg och Stockholm samt Trälleborg och Göteborg. Samtalstrafiken å de mellan dessa städer befintliga ledningarna är nämligen redan nu så stor, att ledningarna äro till det yttersta utnyttjade och icke kunna på ett tillfredsställande sätt upptaga den nuvarande trafiken. Framställningar hava också redan under år 1913 ingått till telegrafstyrelsen från föreståndarna för telefonstationerna i Malmö och Göteborg om uppläggande av nya ledningar Malmö—Stockholm och Malmö—Göteborg. Även om den föreslagna direkta telefontkabeln icke komme till stånd, skulle alltså nya ledningar å nämnda båda sträckor snart nog vara erforderliga. Å dessa sträckor har för övrigt samtalstrafiken under de senare åren tillvuxit i sådan grad, att en ny ledning måst uppläggas ungefär vartannat år. Den tid, under vilken den tyska telefontrafiken icke komme att upptaga de nya landleddningarna, skulle således från början finna full användning för den inhemska interurbantrafiken.

Enligt gjorda beräkningar komma de föreslagna ledningarna Trälleborg—Stockholm och Trälleborg—Göteborg, vilka böra byggas av 4,5 mm. kopparråd och pupiniseras, att draga en kostnad, den förra av 350,000 kronor och den senare av 225,000 kronor.»

På grund av vad sålunda blivit anfört har telegrafstyrelsen i underdånighet hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för an-

ordnande av direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland med anslutningsledningar till Stockholm och Göteborg för år 1915 auvisa ett anslag å 900,000 kronor samt att medgiva, att den för nämnda telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland erforderliga undervattenskabeln må, i vad den avser Sveriges andel, i riket införas tullfritt.

Efter remiss har generaltullstyrelsen i utlåtande den 27 maj 1914 anført, att den begärda förmånen beträffande ifrågavarande telefonkabel icke lärer kunna beredas under annan form än den av telegrafstyrelsen föreslagna.

General-
tullstyrelsen.

Då prof å kabeln ej funnes tillgängligt, vore generaltullstyrelsen emellertid icke i tillfälle att yttra sig rörande de i telegrafstyrelsens underdåniga skrivelse lämnade uppgifter angående den sannolika tullgiften för sagda kabel.

I infordrat utlåtande av den 10 juli 1914 har befälhavaren för generalstabens förmålt sig icke hava något att erinra mot telegrafstyrelsens ifrågavarande framställning.

Befälhavaren
för general-
staben.

Beträffande önskvärdheten och behovet av direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland torde jag ej vidare behöva uppehålla mig vid denna sida av frågan, då av telegrafstyrelsens framställning och mitt ovan återgivna uttalande till statsrådsprotokollet till fullo torde framgå, att ifrågavarande förbindelse mellan de båda länderna kommer att fylla ett sedan flera år tillbaka föreliggande behov.

Departements-
chefen.

Vid ärendets föregående föredragning inför Kungl. Maj:t uttalade jag den förmodan, att, även om frågan bleve uppskjuten till 1915 års riksdag, arbetet med undervattenskabelns anläggande i allt fall skulle kunna verkställas under samma år, om detta då befunnes lämpligt. Av telegrafstyrelsens framställning framgår, att de för bestridande av kostnaderna för den tyska andelen i kabeln erforderliga medlen stå till förfogande redan under innevarande år. Nu har upplysts, att kabelns utläggande i Östersjön kan äga rum allenast under månaderna juni—september. Tillverkningen av kabeln och därtill hörande pupinspolar torde emellertid taga flera månader i anspråk, varför det torde vara nödvändigt att göra beställning av kabeln med tillbehör senast i mitten av mars 1915, därest densamma skall kunna bliva färdig för utläggande under sommaren samma år. Med hänsyn härtill måste, om arbetet skall komma till utförande under nyssnämnda år, de svenska statsmakterna

hava fattat beslut i saken och ställt nödiga medel till förfogande senast under första hälften av mars 1915.

De tyska statsmakterna hava, såsom nämnts, redan anslagit medel för ändamålet, och detta under förutsättning att arbetet kommer till utförande under år 1915. Från tysk sida har därjämte under hand hemställts, huruvida icke, trots de tidigare uttalade betänkligheterna, saken skulle kunna slutligen avgöras innevarande år, så att nödig tid för träffande av erforderliga förberedelser kunde vinnas. På grund av dessa förhållanden och då några avgörande skäl mot ärendets upptagande redan nu icke torde föreligga, anser jag mig böra förorda, att anslag för ändamålet äskas redan hos den nu pågående riksdagen.

Vad angår den ifrågavarande kabelns tekniska beskaffenhet och kabelns sträckning mellan Sverige och Tyskland, har jag ej någon erinran att göra mot vad därutinnan föreslagits.

Från tysk sida hava kostnaderna för kabelns anskaffning och nedläggande, på sätt av telegrafstyrelsen omförmäles, beräknats till 900,000 mark, men har styrelsen ansett kostnaden kunna nedbringas till 650,000 kronor, därav hälften eller således 325,000 kronor skulle utgöra Sveriges andel. I fråga om denna kostnadsberäkning har jag ej någon anmärkning att framställa.

På min anmodan har inom telegrafstyrelsen approximativ beräkning verkställt angående räntabiliteten av företaget. Telegrafstyrelsen har i detta avseende upplyst följande. Transitoavgiften för samtalsperiod mellan Sverige och Tyskland förande över Danmark utgör 50 öre per samtalsperiod. Denna avgift skulle efter den nya förbindelsens öppnande tillgodokomma kabelanläggningen, varvid på Sveriges andel skulle belöpa hälften eller 25 öre per period. I sin underdåniga skrivelse den 2 maj 1914 har telegrafstyrelsen förklarat sig kunna med visshet förutsätta, att genom den nya förbindelsens tillkomst trafiken skulle till följd av korrespondensområdets utökning fyrdubblas eller komma att redan från början uppgå till omkring 50,000 perioder. Såsom styrelsen i sin ovannämnda skrivelse vidare anført, har ökningen i trafik å det nuvarande korrespondensområdet varit ungefär 1,000 perioder per år. Efter kabelns tillkomst bör man emellertid kunna räkna med en fyrdubblad ökning eller 4,000 perioder per år. I likhet med vad som beräknats för Gottlandskabeln, torde för ifrågavarande kabel böra beräknas en amorteringstid av 25 år. Med en beräknad räntefot av 4,5 procent skulle den årliga annuiteten uppgå till 6,25 procent. Då kabelns anläggningskostnad beräknats till 325,000 kronor, skulle således erfordras en årlig inkomst av 20,300 kronor. Efter 16 år skulle emellertid med ovan antagna ökning trafikintensiteten

uppgå till omkring 110,000 perioder och medelinkomsten per år under de första 16 åren till 20,000 kronor eller ungefär det belopp, som erfordras för den årliga annuiteten.

Vid bedömandet av räntabiliteten torde man för övrigt kunna antaga såsom sannolikt, att under de återstående 9 åren av kabelns livslängd högre medelinkomst än den ovan angivna kommer att inflyta.

För upptagande av trafiken från den direkta telefonförbindelsen med Tyskland erfordras, enligt vad telegrafstyrelsen förmäler, nya ledningar jämväl å sträckorna Trälleborg—Stockholm och Trälleborg—Göteborg. Ehuru jag, på sätt av det följande framgår, anser frågan härom icke för närvarande behöva upptagas till behandling, har jag likväl anmodat telegrafstyrelsen att verkställa en beräkning av den sannolika avkastningen av nämnda ledningar. Det har nämligen synt mig vara av vikt, att, då dessa närmast bliva behöfliga för tillgodoseende av den nya förbindelsen med Tyskland och således utgöra en nödvändig följd av denna, den ekonomiska bärkraften av företaget i dess helhet undersökes.

Vad ifrågavarande landleddningar beträffar, har telegrafstyrelsen i ovan återgivna skrivelse framhållit, att desamma, i den mån de icke komma att upptagas av den tyska trafiken, torde komma att användas för inhemsk trafik. Vid anläggningens färdigblivande har av styrelsen en samtalsfrekvens av 50,000 perioder beräknats föreligga. På dessa landleddningar kommer icke att framföras trafiken mellan Tyskland samt första och närgränsande delar av andra taxezonerna inom Sverige, enär denna trafik skulle ledas över andra, i Skåne och närliggande provinser befintliga ledningar. För att göra beräkningen så tillförlitlig som möjligt, torde man böra förutsätta, att endast hälften av den trafik, som skulle förmedlas av kabeln, kommer att belasta de nya landleddningarna. Trafiken å dessa skulle i så fall beräknas till omkring 25,000 perioder under det första året med en årlig ökning av ungefär 2,000 perioder. Efter 16 års förlopp skulle trafiken i så fall omfatta omkring 55,000 perioder och medeltalet för de 16 första åren bliva 40,000 perioder per år.

Det belopp, som bör tillgodoräknas ledningarna för å dem framförda utländska samtal, bör enligt telegrafstyrelsens mening vara den nuvarande taxan för andra zonen, inom vilken ledningarnas ändpunkter Göteborg och Stockholm äro belägna, eller 1 krona 50 öre per period, minskat med det belopp, 50 öre, som förut tillgodokommit kabeln, eller således 1 krona per period. Bruttoinkomsten skulle enligt denna beräkning följaktligen bliva 40,000 kronor per år. Härtill skulle komma den inkomst, som belöper på den inhemska fyllnadstrafiken och som styrelsen beräknar komma att uppgå till ungefär 30,000 kronor per år. Totala

bruttoinkomsten skulle således bliva omkring 70,000 kronor. Från denna summa bör dragas 15,000 kronor i expeditions- och underhållskostnad, vadan nettoinkomsten skulle bliva omkring 55,000 kronor, utgörande ungefär 9,5 procent på anläggningskostnaden. Även beträffande dessa landleddningar torde man för övrigt kunna räkna med en högre årlig medelinkomst efter de 16 första åren än som ovan angivits.

Medelavkastningen av anläggningen i dess helhet, omfattande både kabeln och landleddningarna, skulle således enligt styrelsens beräkning komma att uppgå till ungefär 8 procent, och företaget skulle följaktligen vara att betrakta som en god affär för staten.

Vid uppgörandet av dessa beräkningar har hänsyn ej tagits till en eventuell minskning i telegramväxlingen mellan Sverige och Tyskland på grund av kabelns tillkomst, enär någon möjlighet att uppskatta en sådan minskning icke gives och i allt fall någon väsentlig nedgång i detta avseende knappast torde vara att befara.

Att med full visshet beräkna företagets ekonomiska bärighet låter sig givetvis icke göra, och det torde därför knappast behöva framhållas, att telegrafstyrelsens nu återgivna beräkningar allenast äro approximativa. Även om det emellertid kunde befaras, att kabelanläggningen icke kommer att bliva en så god affär för staten, som beräkningarna synas ställa i utsikt, anser jag det likväl ur andra synpunkter vara av vikt, att anläggningen kommer till stånd. Jag har i detta avseende redan förut framhållit, vilken stor betydelse en dylik direkt kabelförbindelse bör äga för handel och industri. Vidare är det givet, att det för den svenska pressen måste innebära stora fördelar att komma i direkt telefonförbindelse med ett sådant världscentrum som Berlin. Snabba och mera utförliga underrättelser från kontinenten kunna därigenom erhållas vid sidan av telegrafiska meddelanden, som betinga en väsentligt större kostnad. Det är visserligen sannt, att redan nu, då telefonförbindelsen mellan Sverige och Tyskland går över Köpenhamn, telefonsamtal mellan Stockholm och Berlin kunna äga rum. Men dessa kunna ske allenast medelst s. k. starkströmsmikrofoner, vilkas användande, på sätt telegrafstyrelsen påpekat, medför högre avgifter än de vanliga och dessutom förutsätter särskilt tillstånd från den tyska telegraufförvaltningens sida, varför detta slag av apparater endast i ringa mån kommit i bruk.

Frånsett nu anförda synpunkter torde internationella hänsyn i ett fall som detta icke kunna lämnas ur räkningen. Då Tyskland för sin del redan beviljat medel för ändamålet, synes det mig sålunda från svensk sida icke böra ifrågakomma att avböja det gjorda erbjudandet utan för den händelse särskilda, tungt vägande skäl därför skulle kunna

förebäras. Sådana skäl föreligga emellertid enligt min mening icke i detta fall.

Telegrafstyrelsen har hemställt, att den erforderliga undervattenskabeln måtte, såvitt angår Sveriges andel därav, tullfritt införas i riket. I detta avseende ber jag få erinra, att riksdagen år 1912, med bifall till nådiga propositionen n:r 45 angående anordnande av telefonförbindelse mellan fastlandet och Holmön i Västerbottens län, medgav, att den för nämnda telefonanläggning erforderliga undervattenskabeln, vilken icke kunde tillverkas inom landet, finge i riket införas tullfritt. Såsom motiv härför anfördes då, att det syntes oklokt att belasta kontot för kapitalökning, vilket väl till huvudsaklig del erhöle sina tillgångar genom lånemedel, med medel, som skulle direkt återinflyta i statskassan i form av beviljning.

Sedermera beviljade jämväl 1913 års riksdag tullfrihet för en undervattenskabel mellan Gottland och fastlandet.

I likhet med vad som sålunda förut skett i likartade fall, torde jämväl i föreliggande fall tullfrihet utverkas. I samråd med chefen för finansdepartementet får jag därför förorda myndigheternas i denna del gjorda hemställan.

Telegrafstyrelsen har tillika hemställt, att i sammanhang med den direkta telefonförbindelsen med Tyskland nya telefonledningar mellan Trälleborg och Stockholm samt Trälleborg och Göteborg måtte uppläggas. Ehuru jag till fullo behjärtar behovet härav, anser jag dock ej nödigt, att denna fråga redan nu drages under riksdagens prövning, utan torde därmed utan olägenhet kunna anstå till år 1915. Förrän hösten nämnda år kan i allt fall ej kabelanläggningen mellan Sverige och Tyskland vara färdig, och intill dess torde trafiken kunna tillgodoses med de nu befintliga ledningarna å dessa sträckningar.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels besluta anordnande av direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland, under förutsättning att tyska staten bestrider hälften av kostnaderna av den för ändamålet erforderliga undervattenstelefonkabeln, samt för ändamålet för år 1915 anvisa ett anslag av 325,000 kronor, att utgå av lånemedel;

dels medgiva, att nämnda undervattenskabel må, i vad den avser Sveriges andel, i riket införas tullfritt;

dels ock, under förutsättning att det äskade anslaget beviljas, besluta, att de i 1915 års riksstat bland inkomsterna upptagna lånemedel skola höjas med 325,000 kronor.

Till denna departementschefens, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ivar Lundgren.
